

V súlade s čl. 3 Propozícií Detského folklórneho festivalu Zlatá brána,

posudzovacia komisia vydala správu z 24. Detského folklórneho festivalu Zlatá brána, Kysáč 2017

Posudzovacia komisia pracovala v zložení: Vlasta Vinkovičová – etnologička, Anna Medveďová – etnologička a Juraj Ferík – dirigent, hudobník

Výsledky hodnotenia:

Najúspešnejším súborom 24. DFF Zlatá brána je:

DFS Vločka ZŠ Mladých pokolení (mladšia skupina)

Detské hry: EDOM, dva a tri, povec mi to ti

Autorka: Katarína Mosnáková Bagľašová

Nacvičila: Zuzana Petříková

Vedúci orchestra: Pavel Tomáš st.

Na druhom mieste sa umiestnil:

DFS Ratolešť, SKUS Pivnica (mladšia skupina)

Detské hry: Zatancujme si veselo

Autor: Janko Merník

Nacvičili: Janko Merník a Viera Brňová

Vedúci orchestra: Valentín Michal Grňa

Tretie miesto získal:

DFS Vienok KC Kysáč

Tanec: Povedz, že mi moja milá

Autor a nacvičil: Vladimír Medveď

Vedúci orchestra: Miloslav Kardelis

Tradične tretia nedeľa júnová patrí sviatku detí, ktorý oslavujeme v Kysáči, kde sa pravidelne uskutočňuje na rozprávkovom zámku Detský folklórny festival Zlatá brána. Minulého roka sme ho mali možnosť oslavovať už po 24-krát. Je to pozoruhodné číslo z hľadiska kontinuity pretrvávania celomenšinového detského festivalu. Sme radi, že sa festival uskutočňuje dlhé roky a my, ktorí ho

sledujeme od svojho zrodu, už či ako priami účastníci festivalu kedysi na javisku, alebo niektorí z nás už vtedy a dnes ako porotcovia, sa snažíme roky prostredníctvom pozitívnych rád usmerňovať festival tak, aby ešte veľa rokov pretrvával a aby sme sa mohli s radosťou a hrdosťou pozerieť na kvalitne predvedené početné čísla prezentujúce svoje lokálne špecifiká prostredníctvom detského folklóru, ktorý je súčasťou tradičnej ľudovej kultúry Slovákov vo Vojvodine, v Srbsku.

Aby sme z tohto smeru neodbočili aj do budúcnosti, mimoriadne dôležité je vedieť a rozpoznať čo je to, čím sa líšime od ostatných v kontexte menšiny a čo sú tie naše lokálne špecifiká. Na tieto otázky nám najlepšie zodpovedajú najstarší obyvatelia obcí, staré mamy, otcovia, tety, ktorí si pamätajú na svoje detstvo, prostredníctvom spomienkových rozprávání, spevom piesní a na základe takto získaného materiálu, odborne nazývanej metódou terénneho výskumu, predvedú deti na javisku svoje folklórne umenie s čo najväčšou detskou úprimnosťou a radosťou, budeme určite mať záruku, že naše nehmotné kultúrne dedičstvo pretrvá a zachová sa aspoň vo forme javiskových predvedení detí a nahrávok. Preto je mimoriadne dôležité pri spracovaní vychádzať z poznatkov získaných terénnym výskumom, prípadne literatúrou, ako sú zborníky slovenských ľudových piesní a publikácie s tematikou detského folklóru. Keď ide o predvedenie hudobno-tanečného folklóru nestačí iba vlastná fantázia a tvorivosť autorov. Malo by to byť opodstatnené výskumom, literatúrou, prípadne rádiom a TV nahrávkami.

Minuloročného festivalu sa zúčastnilo dokopy 38 detských folklórnych súborov. Z tohto počtu 32 bolo súťažných a ostatné čísla patrili prizvaným hosťom.

Kritériá hodnotenia sú v podstate rovnaké, ako bežne na detských folklórnych festivaloch. Dôraz sa kladie na výber a tému spracovaného materiálu, súhrn hudobnej, tanečnej a speváckej zložky, zloženie sprevádzajúcich orchestrov, na interpretačnú úroveň muzikantov, tanečníkov a spevákov, resp. na scénické predvedenie čísla ako celku, teda celkový aj estetický efekt. V správe sa pokúsime upozorniť na vyskytujúce sa chyby, ktorým by sa malo predchádzať, aby sme aj túto časť tradičnej kultúry šírili a odovzdávali novým generáciám čo najvierohodnejšie a najautentickejšie. Nebudeme analyzovať každé z predvedených čísel, v skutočnosti ide o nedopatrenia, ktoré sa roky opakujú a o ktorých píšeme každoročne v obmenenom zložení. Na začiatku sme sa zmienili o dôležitosti, priam nevyhnutnosti terénneho výskumu. Je dôležité vedieť predtým než začnem tvoriť, o čo sa opieram a z čoho vychádzam, aby scénické vystúpenie bolo akýmsi vierohodným dokumentom. Samozrejme, že výber spracovaného folklórneho materiálu by mal byť prispôsobený psychickému a fyzickému veku detí – interpretov, ovplyvňuje to prirodzenosť predvedenia daného čísla, s čím súvisí mimika, gestikulácia a celkovú interpretačnú úroveň predvedeného.

Je pochopiteľné, že najmenšie deti, by mali na scéne predvádzať čo najjednoduchšie tanečné motívy (ako sú kráčanie, jednoduché točenia v kolese, v páre, poskoky a jednoduché jednokročky, dvojkročky a pod.) a piesne, aby ich interpretácia bola čo najpresnejšia. Keď ide o mladšie tanečné skupiny, k niektorým máme nasledovné poznámky, na ktoré chceme upozorniť. DFS Krôčik KC Kysáč využíval adekvátny materiál prispôsobený veku interpretov, ale celkom tu absentoval spev, čo okamžite znižuje kvalitu prednesu a deti neboli zosúladené. V prípade DFS Pazovčanka ZŠ h. Janka Čmelíka upozorňujeme na neadekvátny výber materiálu a prílišné využívanie rúk, kedy sa deti sústredili iba na túto činnosť a pôsobili neisto. Rovnako deti zo Šídu interpretovali kombináciu detských hier a dokopy ľúbostné piesne, čo nie je celkom správna kombinácia. Boli to hlavne maličké deti, ktoré boli hravé na javisku, čo je chváli hodné. Deti z Bingule a Báčskeho Petrovca predvádzali

trochu neprimerané témy, vzhľadom na ich vek a celkove fľašky a téma opitosti, aj keď sa jedná o napodobňovanie dospelých nie je celkom primeraná. Upozorniť by sme chceli aj na nepriliehavý odev k spracovanej téme, deti by sa nemali hrať v slávnostnom ľudovom odevu – v kašmerínkach, ako sa stalo v prípade mladšej tanečnej skupiny z Lalite. Na nedostatočnú interpretačnú úroveň chceme upozorniť autorov a nacvičovateľov DFS Bažalička KUS Zvolen z Kulpína, DFS Pramienok zo Selenče, DFS z Ľuby, ktorý naopak využívali kvalitný a úplne prispôsobený materiál. Vyzdvihnúť a pochváliť by sme chceli kvalitné predvedenie a spracované témy mladších detských folklórnych súborov z Kovačice, Padiny a Pivnice.

Faktory, ktoré ovplyvňujú kvalitatívnu stránku interpretácie, sú rôzne, napr. počet interpretov na javisku, využitie priestoru, kvalita hudobného sprievodu a pod.

Keď ide o interpretácie skupín staršieho veku každopádne boli dominantné početnosťou interpretov, využívaním jednoduchých, ale aj zložitejších tanečných motívov. Napočítame niektoré nedopatrenia, ktoré by sa nemali vyskytovať. Pri interpretácii si je potrebné uvedomiť, že tanečníci musia byť vzpriamení. Veľmi dobrú interpretačnú úroveň predviedli deti z Kovačice (stredná tanečná skupina), až na zhrbené chrbty najmä tanečníkov. Zhrbené chrbty a celkové zlé držanie tela mali po celý čas aj tanečníci staršej skupiny zo Selenče. Na tento fakt je potrebné naozaj dávať pozor, dotvára to celkový vzhľad a pôsobivosť tanečníkov.

Veľmi dobrý tanečný výkon podali viaceré staršie tanečné skupiny, predovšetkým deti z Boľoviec, Báčskeho Petrovca, DFS Holubička DK Michala Babinku z Padiny, Hložian a Kysáča.

Neoddeliteľnú súčasť scénického predvedenia dotvára ľudový odev, ktorý nazývame kroj alebo kostým. Výzor kroja nevyplýva podstatne na výkon tanečnej skupiny, ale v značnej miere dotvára celkový dojem. Zvýrazňuje postavu, pohyby, úkony a dopĺňa scénické prevedenie ľudového tanca. Tak ako sú kostýmy neodmysliteľné pri divadelných predstaveniach, v ľudovom tanci je to ľudový odev. Autentický detský odev sa v súčasnosti už v teréne nevyskytuje, alebo len veľmi málo a preto je pochopiteľné že sa vyskytujú hlavne na festivaloch jeho rôzne obmeny. Na minuloročnej Zlatej bráne väčšina súborov mala odev rekonštruovaný, čo považujeme za to najlepšie riešenie. Taký kroj obsahuje všetky prvky autentického ľudového odevu, napr. strih, spôsob výzdoby, počet odevných súčiastok prípadne odevné doplnky, iba materiál z ktorého je ušitý podlieha ponuke súčasnej továrenskej výroby.

Úspešne rekonštruované kroje mali tanečníci z Banátu. Myslíme predovšetkým na DFS Vločka (ml. skupina) z Kovačice, čo zrejme aj dopomohlo k tomu, aby sa stali favoritmi, resp. víťazmi festivalu. Rovnako pekné boli kroje z Padiny DFS ZŠ maršala Tita (ml. skupina) a DFS Holubička, ktorý znázornil zimné, fašiangové obdobie v adekvátnom všednom odevu. S perfektnou úpravou vynikol aj DFS KUS Petrovská družina (ml. skupina), DFS Vienok KC Kysáč a DFS Ratolešť z Pivnice, kde bol mužský a ženský kroj zladený a prispôsobený tancom a detskému veku.

Štylizovaný odev toho roku malo len zopár súborov, ak to vôbec môžeme nazvať štylizovaným odevom. Štylizovaný odev, resp. kostým musí obsahovať aj podstatné prvky ľudového odevu a to sa často nepodarí dosiahnuť, ako to bolo v prípade staropazovských tanečníkov. To, že sú tanečníci úplne rovnako oblečení nie je dostatočné. Na rozdiel od nich, binguľskí tanečníci z DFS Čerešničky vystúpili v trefnom štylizovanom odevu. Správny rozdiel urobili napr. v strihu sukien starších a mladších dievčat v choreografii Na binguľskej obaračky.

Snáď najhoršia kombinácia je zlúčenie pôvodných odevných súčiastok so súčasným módnym trendom. Napr. sviatočné sukne s volánom a bohatou výzdobou a továrenské tričká, čoho sa dopustili účastníci zo Šídu. Rovnako v jednej tanečnej skupine by nemal byť zastúpený štylizovaný odev (napr. dievčatá) a rekonštruovaný u chlapcov, ako mal DFS Bažalička z Kulpína.

Mimoriadne dôležitou súčasťou je hudobná stránka predvedených čísiel, ako sme naznačili v úvode. S cieľom spieť k vyšším cieľom a kvalitnejším výkonom orchestrov a súborov upozorňujeme na tieto nedostatky, ktoré sa netýkajú iba samotnej interpretácie.

Keď jeden hudobník sprevádza súbor, to nie je orchester, čiže nemôžeme uvádzať v bulletine vedúci orchestra, keď súbor sprevádza napr. iba jeden harmonikár.

Opakovane konštatujeme, že čoraz menej detí hrá v orchestroch, výnimkou je ojedinelý Orchestriček zo Selenče. Potrebné je detí zapájať do orchestrov, zaučáť ich v hre na hudobných nástrojoch. Týmto chceme vyzdvihnúť početnosť Orchestrička zo Selenče, ktorý bol úplný, aj z hľadiska počtu a rovnako hudobného sprievodu.

Všeobecne platí pravidlo, že orchester, ktorý sprevádza tanečníkov a spevákov by mal mať najmenej 5 členov.

Kriticky sa zmieňujeme o zložení ľudových orchestrov, kde bolo prítomných veľa melodických nástrojov bez kontrabasu, teda zanedbaná bola harmonická a rytmická stránka prednesu. Potrebné je zdôrazniť rytmickú stránku pri prednese, lebo ide o detských tanečníkov.

Zloženie niektorých piesní nemá súvis, tematicky sa nezhodujú a netvorí celok. Dost často sa niektoré piesne opakujú. Treba vyhľadať staré detské piesne, na ktoré sa pomaly zabúda.

Zloženie orchestra harmonika a dve gitary (v prípade hudobného sprievodu z Boľoviec) sa neodporúča, nie je adekvátne toto orchestrálne zloženie.

Upozorňujeme aj na prednes spevákov v zmysle, aby sa počas vystúpenia orientovali k nastaveným mikrofónom, nestáli ďaleko od mikrofónov, resp. vedľa mikrofónov, a aby spievali nahlas, lebo ich nebolo počuť. Výborne počuť bolo iba deti z Pivnice. Na zosúladienie a odstránenie týchto nedostatkov sú priestorové a zvukové skúšky, kde sa uvedené veci dajú zosúladiť, ktoré máte možnosť absolvovať a odporúčame, aby ste tak do budúcnosti robili.

Nedostatky, ktoré sa vyskytujú a opakujú rokmi sú nezosúladienie interpretov hlavne spevákov s hudobným sprievodom.

Popísané nedopatrenia je možné postupne odstrániť, na ten spôsob, že pri výbere materiálu sa budete orientovať na vlastný výskum, záznamy z rádia, TV, prípadne osloviť odborníkov, alebo kolegov, ktorí sa dlhšie zaoberajú, zaoberali detským folklórom o radu, o pomoc. Vychádzať aj z literatúry, zo zborníkov piesní. Opatrnejšie a precíznejšie zaobchádzať ako s materiálom, rovnako dbať na interpretačnú úroveň, čo si vyžaduje kontinuálnu prácu s deťmi. Rovnako zohľadňovať pripomienky odbornej poroty, lebo ich dokola opakujeme rok čo rok. Vyhlášky o festivale okrem správy, ktorá vychádza neskôršie sme hovorili v rádiu, v TV, hneď po ukončení festivalu, kde sme upozornili na takmer všetky popísané skutočnosti.

Napriek všetkým popísaným pripomienkam, prosíme všetkých autorov, tanečných pedagógov, učiteľov, hudobníkov, aby si dané fakty všímali a uplatňovali v praxi. Tento ročník festivalu bol práve z kvalitatívnej stránky jedným z trochu slabších, chceme tým povedať, že sme v minulosti mali

výborné, energické ročníky tohto snád' najmilšieho detského folklórneho festivalu. Predpokladáme, že entuziazmus a empatia k detskému folklóru nebude mať vzostupnú tendenciu, ale naopak stúpajúcu, aj keď ide o prácu s deťmi aj o kvalitu. Všetkým zúčastneným gratulujeme a ďakujeme za účasť. Gratulujeme predovšetkým detským kolektívom a ich vedúcim, ktorí nás najviac zaujali svojím prednesom a to sú DFS Vienok KC Kysáč a jeho vedúcemu Vladimírovi Medveďovi, ktorí predviedli krásny tanec, vytvárali zaujímavé formácie s veľkým zápalom, na vysokej interpretačnej úrovni. DFS Ratolesť SKUS z Pivnice a jeho vedúcemu a autorovi Jankovi Merníkovi, ktorých bolo nie len najlepšie počuť, ale predstavili výborný detský folklórny materiál a svojou početnosťou a rovnako kvalitným tanečným predvedením a hudobným sprievodom sa dostali na druhé miesto. Laureátom DFF Zlatá brána 2017 sa stal DFS Vločka ZŠ Mladých pokolení (mladšia skupina) z Kovačice, ktorý podľa našich kritérií, čiže výberom materiálu, trefným využívaním rekvizít, ľudovým odevom, striedaním hovoreného slova, kvalitného spevu, využívaním adekvátnych tanečných motívov nás najviac oslovil. Rovnako gratulujeme autorskému tímu: autorke Kataríne Mosnákovej Bagľašovej, nacvičovateľke Zuzane Petrikovej a vedúcemu orchestra Pavlovi Tomášovi staršiemu.

Organizátorom gratulujeme za opäť jeden vydarený ročník festivalu, chceli by sme pripomenúť, že do budúcnosti nie je žiaduce, aby v rámci detského folklórneho festivalu prebiehali priamo na rozprávkovom zámku sprievodné podujatia, ktoré nie sú adresované deťom a s detským folklórom nemajú nič spoločné, ako bola súťaž Miss folklór, pre účastníčky nad 18 rokov. Podobné podujatia sem nezapadajú koncepcie, nanajvýš priam poškodzujú prvotnému zámeru tvorcov festivalu. Samozrejme neznamená to, že neuvítame inovačné sprievodné aktivity, prípadne vyžitie moderných technológií s tým, že by mali byť v súlade s koncepciou festivalu, teda zamerané v prvom rade na detský folklór. Ďakujeme Vám za pochopenie a prejavenú dôveru.

Vlasta Vinkovičová

Anna Medveďová

Juraj Ferík

S ľútosťou zároveň vyjadrujeme veľkú poklonu páňovi Jurajovi Feríkovi, ktorý bol vynikajúcim odborníkom okrem iného aj v oblasti hudobného folklóru Slovákov vo Vojvodine. Početné postrehy, vedomosti a skúsenosti, ktoré sme od neho mali možnosť nadobudnúť sú naozaj hodnotné. V kontexte celej menšiny sme odchodom pána Juraja Feríka prišli o významného odborníka a vynikajúceho človeka.

S úctou,

Vlasta Vinkovičová a Anna Medveďová